

De grondwet van 1815

Symbool van een moeizame start

Ankerpunten

- 1814
 - 21.06 geallieerden formeel pro VKN
 - 01.08 Willem soeverein i.o.v. geallieerden
- 1815
 - 02 Pruisen ziet af van Z ten O vd Maas
 - 01.03 terugkeer Napoleon
 - 16.03 Willem roept zich uit tot koning
 - 22.04 installatie grondwetscommissie
 - 13.07 verslag klaar
 - 21.09 eedaflegging Willem I

Knelpunten in 1815

1 Klassieke beeld over Z

2 Acht Artikelen

3 Openbare financiën en staatsschuld

Knelpunten in 1815

Klassieke beeld over het Zuiden

- “Il faut de toute nécessité que les Pays-Bas demeurent Puissance maritime et Puissance protestante” (Van Hogendorp)
 - Bevolking: Z 62 % - N 38 %
 - Godsdienst: kath 74 % - prot 26 %

Knelpunten in 1815

Klassieke beeld over het Zuiden

- Franse regime is aanvaard (sinds 1794)
- Geen nationale beweging; geen politieke rijpheid; “bevrijd” door geallieerden
- Z ondergaat beslissing van de geallieerden
- “Realiseren zich niet wat er gaande is”
- “Intellectuele inferioriteit”

Knelpunten in 1815

Nuances op het beeld/1

- Populariteit Napoleon neerwaarts
 - 1806: Continentaal Stelsel
 - 1808: Spanje
 - 1809: Gardes d'Honneur
- 1810-1813: ideeën over post-Napoleon
- Voorjaar 1813
 - Clerus: geen 'esprit français'; anti-gallicaans 'jusqu'au fanatisme'
 - Handel valt stil; enkel nog lokaal
 - Nijverheid: povere resultaten
 - Landbouw: oogst 1813 mislukt

Knelpunten in 1815

Nuances op het beeld/2

- Oktober 1813
 - Gemeenteraden eed van trouw hernieuwen
 - Prefecten geven onmacht toe (uitzonderlijk)
 - Deserteurs +/- overal; slaan belastingen aan
 - Ambtenaren op de vlucht
 - Instructies aan prefecten wat te doen bij opstand
 - Brussel: 'une espèce de capitale des provinces belges'

Knelpunten in 1815

Acht artikelen

- ...
- Gelijke behandeling godsdiensten
- ‘convenabele’ vertegenwoordiging Z
- ...
- ...
- Alle schulden gelijk verdelen over N en Z
- ...
- ...

Knelpunten in 1815

Openbare Financiën en staatsschuld

- Staatsschuld (95 % N; 5 % Z) nu 'gelijk' verdeeld over gehele VKN
- 'Bevrijding' en 'Waterloo' ontwrichtten staatskas
- Tiërccering schuld ongedaan
 - Openbare schuld stijgt enorm
 - 28 mio fl op korte tijd
 - Voor elke 3 fl uitgaven in N kwam er 1 fl uit Z

Start onderhandelingen

- Grwt 1814: door koning gedomineerde staat
- Grwt 1814 aanvaard in N
 - ⇒ Willem weinig onderhandelingsruimte
 - ⇒ Noorden niet geneigd tot veel aanpassingen
- Belgische leden niet eensgezind

Belgen in grondwetscommissie

- Pro VKN maar niet als gebiedsuitbreiding N
- Z heeft nu 'existence nationale' terug
- Pro efficiënt georganiseerde centrale staat
- Eigen ontwerpen voor grwt (cfr N in 1813-14)
- Pro tweekamerstelsel
- Koning krijgt soevereiniteit van het volk en dus geen preliminaire soevereiniteit
- Afzonderlijk overleg tussen leden uit Z

Conservatieve standpunten

- Pro
 - Meer garanties voor RK godsdienst
 - Z als motor: landbouw, industrie, havens
 - Herstel 3 orden en lokale autonomie
 - Teruggave 'nationale goederen'
- Contra
 - 8 artikelen (verbijsterd)
 - Te liberale karakter van grwt 1814
 - openbaarheid zittingen parlement
 - Splitsing begroting in gewoon en buitengewoon

Progressieve standpunten

- Pro
 - Ministeriële verantwoordelijkheid
 - Openbaarheid zittingen parlement
 - Meer macht voor parlement
 - Vrijheid van godsdienst
- Contra
 - Te grote macht van de koning
 - Vanzelfsprekendheid van Amsterdam als hoofdstad
 - Terugkeer van de vroegere staten

Nieuw in grwt 1815

- Burgerlijke 'grondrechten'
 - Tweekamerstelsel en openbare zittingen Tweede Kamer
 - Geen onderscheid rang, geboorte en nationaliteit bij benoemingen en belastingen; gelijke burgerlijke rechten voor allen
 - Vonnissen moeten gemotiveerd zijn
 - Salaris rechterlijke macht via wet en niet door koning
 - Vrijheid van godsdienst; vrijheid van drukpers en petitierecht

Andere kenmerken grondwet 1815

- Begroting gesplitst vanaf 1820
- Geen ministeriële verantwoordelijkheid
- Geen onschendbaarheid van de koning
- Gelijke vertegenwoordiging N-Z (elk 55 leden)

=> Lijkt sterk op grwt 1814: VKN door N en koning gedomineerd

=> Wakkerde streven naar soevereiniteit in Z aan

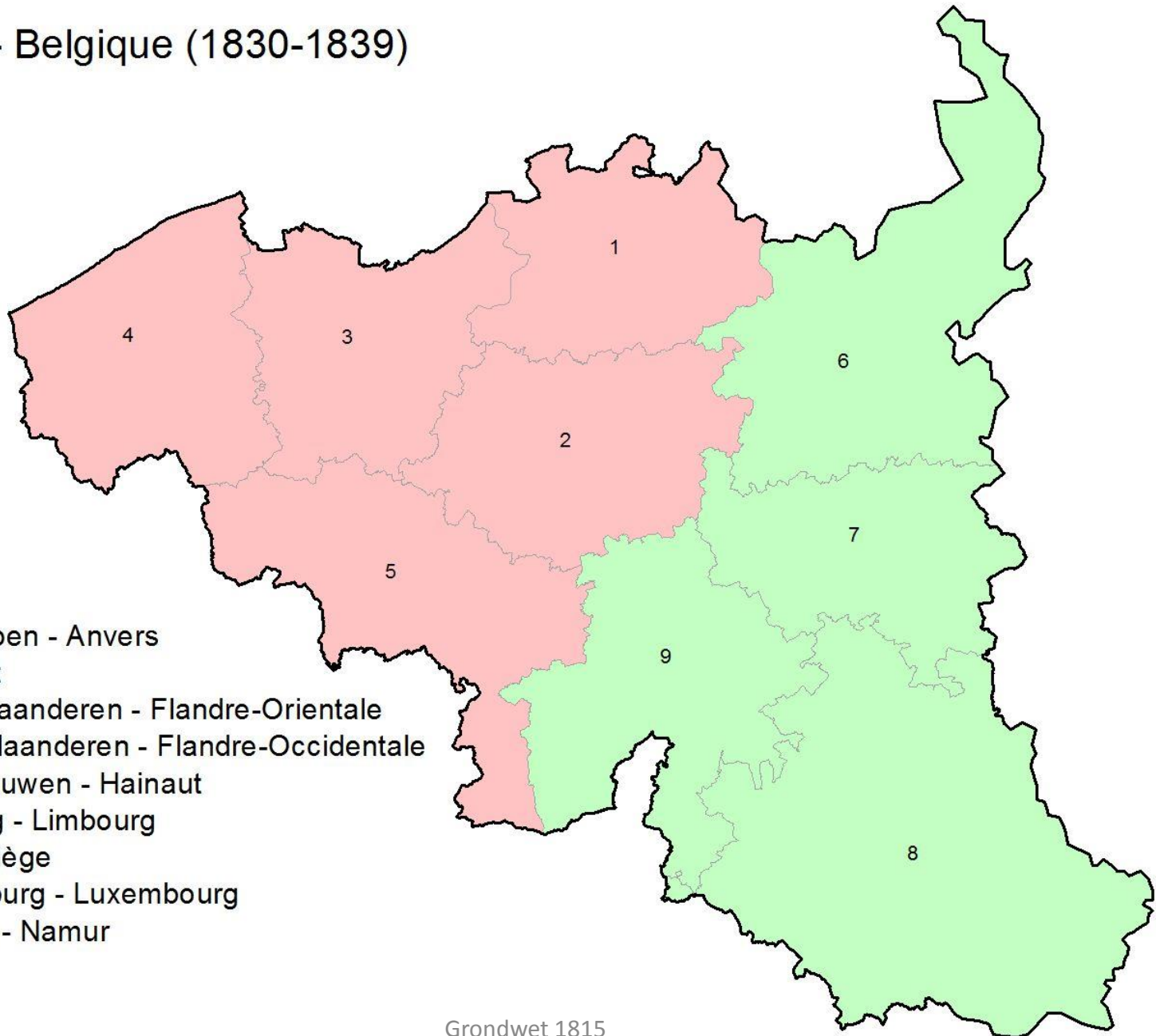
“Hollandse”(?) Rekenkunde

- Grondwetscommissie: 13 pro:11 N;2 Z vs 9 contra: 9 Z
- Pro
 - 110 Staten-Generaal Noorden
 - 280 afwezigen Zuiden
 - 527 stemmen pro
 - 126 stemmen contra (godsdienst)
- Contra
 - 670 stemmen contra
- Totaal: 1043 pro; 670 contra

Stemming in Sint-Niklaas

- Contra: 11
 - Brusselman
 - D'Haenens G.
 - De Mulder
 - De Smet de Graeve
 - Joor (aîné)
 - Pierssens B.
 - Schelfhout P.J.
 - Vandevoorde F.
 - Vanhoonacker E.
 - Versmessen A.
 - Van Remoortere-De Grave
- Pro: 3
 - Boeyé P.
 - Heyndrickx
 - Vanlandeghem J
- Afwezig: 2
 - De Maere
 - Talboom-De Smet

België - Belgique (1830-1839)

1. Antwerpen - Anvers
2. Brabant
3. Oost-Vlaanderen - Flandre-Orientale
4. West-Vlaanderen - Flandre-Occidentale
5. Henegouwen - Hainaut
6. Limburg - Limbourg
7. Luik - Liège
8. Luxemburg - Luxembourg
9. Namen - Namur